

DE PRINCIPIS I GARANTIES

En la declaració signada pels presidents de les nacions sense estat i regions que integren la Comunitat de Treball dels Pirineus, reunits el dissabte passat a La Seu d'Urgell, es demanà a la Unió Europea la integració de les llengües reconegudes per la Constitució, el català i l'euskera, aspecte en els que varen posar especial èmfasi els presidents d'Euskadi i Catalunya. El lehendakari Ibarretxe va declarar que era inacceptable que llengües i pobles tant antics com el català i el basc no estiguin reconeguts en la Constitució Europea.

El debat sobre el posicionament davant del referèndum sobre la ratificació del Tractat instituint una Constitució Europea, -això és, un Tractat, no una Constitució- continua viu i intens, com mostra la referència de la reunió de La Seu d'Urgell. Debat que és certament molt positiu. Als ciutadans se'n-s dona la possibilitat d'expressar-nos en el corresponent referèndum i això porta a apropar i assegurar la participació ciutadana en una decisió transcendental que afectarà el nostre futur i les nostres possibilitats de desenvolupament i progrés a nivell individual i col·lectiu. Mai una proposta europea havia desvetllat un interès tant gran.

El Tractat instituint una Constitució Europea, pel que ens haurem de pronunciar en referèndum, és molt positiu i conté grans avenços en relació a la situació actual basada en el Tractat de Niça. Cal recordar que el nou Tractat simplifica l'ordenament interior fent-lo més comprensible, millora i assegura un més elevat grau d'eficàcia a les institucions de la Unió i els corresponents mecanismes de decisió, dona més garanties individuals i col·lectives en incorporar la Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea, atorga a aquesta "personalitat jurídica pròpia", aprofundeix i intensifica la dimensió política de la Unió en aquells àmbits més sensibles a la sobirania de l'estat, com la política exterior, de seguretat i defensa i de justícia i interior. La Unió tindrà un president del Consell superant el torn rotatori, un ministre d'Afers Exteriors i un representant de l'Euro en les institucions financeres internacionals. Es doblen les competències de la Unió Europea, quines decisions es prenen per majoria qualificada, evitant el veto i assegurant la co-decisió del Parlament Europeu. La Unió, amb el nou Tractat, serà més oberta, transparent i democràtica. Es valora i estableix com un dels principis i drets fonamentals la diversitat cultural i lingüística, en la que es basa la seva divisa *Unitat en la Diversitat*. En base al protocol de subsidiarietat, reconeix l'exercici de les competències de les entitats sub estatals, com les nacions sense estat i les regions amb competències legislatives plenes i eixampla les competències del Comitè de les Regions, atorgant-li la potestat d'adreçar-se al Tribunal de Justícia de Luxemburg en defensa dels drets i competències de les regions.

Contemplada des d'una perspectiva europeïsta, la proposta del nou Tractat, significa un avenç indubtable. La prova la dona l'oposició expressada per les forces tradicionalment més refractàries a cedir competències i sobirania a les institucions de la Unió. Cal recordar que, contràriament al tòpic que sovint s'utilitza en contra del nou Tractat, aquest no és, en aquest cas, el resultat

exclusiu d'un acord entre estats, sinó d'una Convenció, en la que precisament el representants directes dels governs no tenien un pes determinant i el resultat no ha estat certament el que haguessin volgut els defensors més gelosos de no transferir competències estatals, com veurem certament en el debat que es produirà en el cas dels referèndums francès o britànic.

Les reserves, crítiques o fins i tot posicions favorables a rebutjar el nou Tractat, també pot venir per la insatisfacció per no acabar de veure completat l'edifici d'una Europa Unida des d'una perspectiva més purament federalista, en la que els buits en matèria de política i acció social, o bé la incapacitat d'actuar a nivell europeu en matèria fiscal, es consideren mancances molt greus en la proposta del nou Tractat.

A Catalunya, i també a Euskadi, com ho demostra la solemne declaració de la Seu d'Urgell, es considera molt greu l'absència del reconeixement de les llengües pròpies i de la participació en les institucions de la Unió, el que dona arguments certament fonamentals per no poder recolzar el nou Tractat, tensionant la decisió a favor d'aquest en constituir un nou avenç des d'una perspectiva europeista, però que pot quedar neutralitzat per aquestes greus mancances.

En aquest context, crec que és molt important tenir en compte que el nou Tractat, estableix uns principis molt favorables i avançats en relació a la situació present. El nou Tractat valora i defensa els principis i drets a la diversitat cultural i lingüística, al paper de les regions constitucionals en base a l'aplicació del principi de subsidiarietat, contempla la possibilitat d'accés al Tribunal de Justícia de Luxemburg, en cas de litigi sobre la correcta aplicació i defensa de les competències de les regions constitucionals i s'accepta la intervenció d'aquestes en les institucions comunitàries. El Tractat estableix els principis, però no les garanties. Aquestes s'han de guanyar a nivell d'estat. Algunes nacions sense estat ja les tenen, com és el cas de Flandes, en el marc de l'estat belga, d'altres com Catalunya no, en el marc de l'estat espanyol. I és en aquest nivell estatal en el que cal situar les aplicacions dels principis que estableix el nou Tractat. Negar aquests eliminaria una referència cabdal per obtenir les garanties que es reclamen.

L'actual govern espanyol ha volgut ser pioner en la celebració d'un referèndum per ratificar el Tractat instituint una Constitució Europea, mostrant una determinació europeista remarcable, atès que el procés de ratificació serà llarg amb resultat incert. Anant tot molt bé, el nou Tractat no podrà entrar en vigor fins el 2007, atès que Gran Bretanya ha anunciat que no farà el corresponent referèndum fins el 2006. Les experiències britànica, danesa i irlandesa ens ensenyen que no es pot confiar en un resultat positiu. I com que es necessita la unanimitat per l'entrada en vigor d'un Tractat, es obvi que aquesta podria ser posterior a la data esmentada.

El govern espanyol amb el referèndum previst pel 27 de febrer del 2005, vol mostrar el seu clar recolzament al nou Tractat, essent pioner en la seva ratificació. Si vol un resultat clar i massiu, haurà de tenir el recolzament del vot

català i està a la seva mà per obtenir-lo, donant les garanties que es deriven dels principis del Tractat.

El règim lingüístic de la Unió Europea depèn de l'acord per unanimitat dels estats membres. El nou Tractat contempla els drets lingüístics i culturals. És clar que el català ha d'estar incorporat i tenir el recolzament oficial en el règim lingüístic de la Unió Europea, assegurant, com a mínim, que els textos de la Unió estiguin en català i donin fe jurídica. Cal que es reconegui el dret dels ciutadans a adreçar-se a les institucions de la Unió en català i rebre resposta en la mateixa llengua i que el català sigui llengua parlamentària. És el que ha d'obtenir el govern espanyol.

També depèn del govern espanyol altres tres aspectes que són cabdals per assegurar l'encaix de Catalunya a la Unió Europea. La presència de Catalunya en les institucions de la Unió, la capacitat d'adreçar-se directament al Tribunal de Justícia de Luxemburg en cas de litigi amb l'estat o amb la Unió en l'aplicació del principi de subsidiarietat i en conseqüència, en relació a l'aplicació de les competències reconegudes a les institucions catalanes, i que Catalunya sigui circumscripció electoral europea, que és la forma més clara de mostrar la identitat catalana en el Parlament Europeu, institució que representa la sobirania popular europea. Aspectes tots ells fins ara rebutjats pels successius governs espanyols des de la nostra integració. Els compromisos del president del govern espanyol en el debat d'investidura i la composició de la majoria parlamentària que li dona suport hauria de fer realitat l'establiment de les garanties esmentades en base als principis del nou Tractat, i que reforcen el que ja és possible en l'actual ordenament jurídic de la Unió.

Tots aquests elements, que estan en l'esperit del Tractat, i també en determinants aspectes cabdals, en la seva lletra, es deriven dels propis principis del que anomenem Constitució Europea, els exerceixen, per exemple, des de fa molts anys els ciutadans belgues, flamencs o valons, que han modificat reiterades vegades la seva Constitució per aplicar-los. I també el que equival al nostre Estatut. En el nostre cas, ara que es treballa per un de nou i també una reforma constitucional, caldria incorporar tots aquests drets. Guanyats els principis, assegurar les garanties, si aquestes es concreten aviat, abans del referèndum s'assoliria una afirmació clara i decidida de la societat catalana. Ara està en mans del govern espanyol aconseguir-ho.

Carles A. Gasòliba
Senador de CIU per Barcelona.